

Referat af offentligt møde om kunst i byen

Tirsdag d. 7. juni 2016 kl. 17-19

Velkomst v. Bent Lohmann, formand for Indre By Lokaludvalg

Bent Lohmann bød velkommen og fortalte om formålet med mødet: At der ved flere lejligheder har været offentlig debat om kunst i byens rum, hvilket viser at der er behov for viden og debat om, hvordan man arbejder med kunst i byens rum i København.

Bent Lohmann præsenterede dagens program.

Oplæg af Jens Peter Munk, Teknik- og Miljøforvaltningen

Jens- Peter Munk gav en række eksempler på, hvordan kunst bliver placeret i byens rum i København. Herunder:

- Sergei Boguslavski: Taras Schevchenko fra 2010
- Bjørn Nørgaard: Farvel til våbnene fra 2010
- Peter Stuhr: Søjle fra 2010
- Bjørn Nørgaard: Kærlighedsøen fra 2010
- Eva Koch: Punktet fra 1993 (placeret i 2011)
- Johan Hvid Søndergaard: Gavlmaleri fra 2012
- Ingeborg Plockross Irminger: Herman Bang fra 1902 (placeret i 2012)
- Hanne Varming: Kone med hundene fra 2000 (placeret i 2013)
- Hein Heinsen: Talerstol 2012 (placeret i 2013)
- Søren Ulrik Thomsen: regn søvn blå kys i 2014
- Kirsten Ortwed: Full Length 2008 (placeret i 2015)

Som regel får Teknik- og Miljøforvaltningen en henvendelse f.eks. fra en kunstner, en gruppe borgere eller end fond med ønske om placering af et kunstværk. Billedkunstudvalget, som er en ekstern instans bestående af politikere, billedkunstnere og kunstfaglige personer, bliver hørt, men bestemmer ikke. Derefter sendes sagen videre i høring i det pågældende lokaludvalg. Ud fra høringssvarene bliver der lavet en indstilling til politikerne. Nogle gange beslutter politikerne noget andet, end det forvaltningen indstiller.

Der er ingen indkøbskonto til kunst i Teknik- og Miljøforvaltningen, og der er begrænsede midler i Kultur- og Fritidsforvaltningen. Der er kun penge til drift, f.eks. renhold og vedligeholdelse af kunstværkerne.

Der varierer om kunstneren eller placeringen vælges først.

Når det er Ny Carlsbergfondet, der donerer kunstværket, spørger man ikke Billedkunstudvalget, da det allerede er blevet kunstnerisk bedømt.

Følgende kan indgå i overvejelserne om, hvorvidt et kunstværk skal opstilles et bestemt sted:

- Er kunstværket med til at vise det, der sker i byen?
- Er det en kendt kunstner?
- Udtrykker kunstværket et aktuelt budskab?
- Passer kunstværket i byrummet?
- Er kunstværket robust?

Oplæg af Peter Holst Henckel, medlem af Billedkunstudvalget i København

Peter Holst Henckel fortalte om Billedkunstudvalgets virke i Københavns Kommune:

Billedkunstudvalget støtter projekter af kortere varighed efter ansøgning, som regel med en underskudsgaranti på 5.000-30.000 kr. pr. projekt. Derudover køber Billedkunstudvalget kunst ind til kommunens institutioner. Der er tale om samtidskunst for ca. 800.000 kr. om året, der udloddes og placeres i kommunens ejendomme.

Billedkunstudvalget holder 10-12 møder om året. Halvdelen af møder er såkaldte indkøbsmøder, og den anden halvdel vurderes ansøgninger.

Billedkunstudvalget bliver bedt om faglig mening om en specifik skulptur etc. Det kan ske, at vi synes, at man har været for hurtige med at vælge en for eksakt kunstner, placering eller værk. Vi vil gerne være med så tidligt som muligt i en proces, men ofte er der meget, som allerede er besluttet, når vi bliver inddraget.

Nogle gange er det ikke det rigtige værk til den pågældende kontekst. Det er et spørgsmål om det konkrete sted eller værk. Vi opererer ikke med håndfaste kriterier, men vi prioriterer, at det være kvalitet, som kan stå for tid og evighed.

Det er ikke Billedkunstudvalget, der træffer beslutninger om placering af kunst. Vi er kun høringspart, og vi har ikke økonomi til selv at indkøbe større værker. Der mangler visioner og ambitioner – vilje og økonomi – til at løfte kunst i byen til et niveau, man som storby kunne være bekendt. Der er mange måder, man kan hæve niveauet. Det kræver politisk vilje samt en bedre organisationsmæssig struktur. Pt. er det sådan i Københavns Kommune, at dem, der har viden, ikke har mandat til at træffe beslutninger, og dem, der har mandat, har ingen viden. Man bør kigge på f.eks. Hamburg, hvor man har en Stadscurator, som varetager strategier, seminarer osv. for kunst i det offentlige rum.

Oplæg af Karsten Ohrt, Ny Carlsbergfondet

Karsten Ohrt fortalte om Ny Carlsbergfondets formål og arbejde:

Carl Jakobsens erklærede formål med Ny Carlsbergfondet var, at det skulle udvikle folkets appetit på kunst. Fondet støtter kunst i hele Danmark. Fondet tager kun initiativ, hvis der er nogen der har ytret ønske om at få den, f.eks. som supersygehuse og kommuner rundt omkring i landet. Når der er kommet en opfordring,

benytter fondet sin faglige baggrund til at vurdere, hvilket kunstværk der er egnet til det pågældende sted. Men hvis modtageren ikke kan lide valget, så er der er rum forhandling.

Der har været en konkret sag ved Sankt Annæ Plads, hvor Ny Carlsbergfondet modtog en ansøgning fra Kvæsthus-selskabet under Realdania om at placere et kunstværk i forbindelse med renovering af pladsen. Ny Carlsbergfondet blev overrasket over at finde ud af, at en tidlig og ikke færdigudviklet illustration af kunstværket kommer til at danne grundlag for en høringsproces, og senere den politiske beslutningsproces. Det er ærgerligt, for det var slet ikke færdigudviklet.

Vi gør meget ud af at skabe dialog om, hvad modtagerne gerne vil have. Vi er også bevidste om, at der ikke skal komme en overbelastning af kunstneriske udtryk. Vi mener, at det kunne være godt at placere skulpturer mere decentralt. Derudover mener vi, at kommunen bør rydde op i byinventar, når man placerer skulpturer.

I Odense Kommune har jeg sammen med Bjørn Nørgaard og Torben Schönherr været med til at udvikle en guide til placering af skulpturer med nogle principper om, hvilke type skulpturer, der egner sig til hvilken type rum.

Derudover mener vi heller ikke, at skulpturer behøver ikke at stå der, hvor de altid har stået. Kunst skal udfordre os og skærpe vores syn på tilværelsen.

Er der for mange skulpturer, og kan man flytte nogle af dem eller fjerne dem helt? Kunne man skabe mere fokus på kunst i de nye kvarterer i København, gerne tænkt ind i byens rum, mens man udformer det?

Der er risiko for, at København bliver for bebygget, designet og kommercialiseret. Man kunne godt bare lade noget være op til tilfældighedens kreativitet. F.eks. ved det nye Frihedsmuseum: Her er mere brug for en ordentlig landskabsløsning end flere skulpturer.

Der mangler generelt nyere kunst i København og mod til at opstille andet end dansk kunst.

Inger Krog, Statens Kunstfond

Inger Krog gav en introduktion i Statens Kunstfond:

Statens Kunstfond består af 12 fagudvalg, som har beslutningskompetence. Kunstfonden laver blandt andet erfaringsopsamling på processer, rådgivning og skaber netværk. Legatudvalget for Billedkunst bruger 12 mio. kr. om året til kunst i det offentlige rum. Derudover udlåner Statens Kunstfond indkøbte værker til offentlige institutioner.

Statens Kunstfond har udgivet en række publikationer, som kan downloades på www.vores.kunst.dk.

Statens Kunstfond virker igangsættende, har fokus på processer og har til formål at udvikle opfattelsen af, hvad kunst i det offentlige rum kan være.

Statens Kunstfond ønsker at styrke det tværfaglige samarbejde omkring kunst, f.eks. kan man udtænke en handicaprampe som et kunstværk. Skulpturer skal anskues i et udvidet felt, som giver spændvidde i

tidslighed og skala samt variation af kunstformer. Kunst kan være med til at skabe vores oplevelse af tid og sted.

Om strategier for kunst i det offentlige rum:

Der findes ikke mange nedskrevne strategier for kunst i det offentlige rum, men der arbejdes med arkitektur, byliv, byrum og kultur, og heri kan kunst indgå. I Århus har de f.eks. et byrumsatlas, der definerer forskellige typer byrum.

Kunstnere er gode til at skabe rum for dialog med workshops og inddragende processer, og de kan også byde ind med noget, som ikke nødvendigvis bliver et kunstværk. Midlertidige projekter kan være en måde at afprøve permanente løsninger.

I Odense afsætter man ved anlægsprojekter 1 % til kunst. Ved Køge Kyst har man en strategi for kunst i forbindelse med planlægning af en ny bydel, som skal sikre stedsspecifikke kunstprojekter og integreret kunst i bygninger, anlæg mv.

Af internationale erfaringer kan man blandt andet fremhæve Oslo, Bjørvika, som er en strategi knyttet op på slow-movement, lokal produktion og bæredygtighed. I Sverige er der Samverkan, der skal få kunstnerne på banen i planlægning. I Helsinki er der IHME, der er en festival med inddragelse af skoler, debat og formidling. I Bristol er der Public Art Strategy og i Hamburg er der en Stadkuratorin, der skaber debat og kunstfaglig diskurs

Kunst skal tænkes ind i langsigtede strategier og helhedsløsninger. Der skal laves en analyse af, hvorfor man overhoved vil have kunst det pågældende sted. En strategi kan sætte en retning, en ambition og vision, så man undgår ad hoc-løsninger. Det kan skabe sammenhæng og forankring i lokalområder.

Debat og spørgsmål:

SPØRGSMÅL: Kan kunst give nye løsninger, f.eks. i forhold til samfærdsel i Strædet?

SVAR fra Carsten Ohrt: Tværfagligt samarbejde kan skabe mange løsninger. Man skal tage nye fagligheder ind.

SPØRGSMÅL: Smagsdommere er et underkendt folkefærd, og vi hører flere af jer sige, at I ikke bestemmer noget. Men hvem vil bestemme? Det var rart at høre Carsten Ohrts bemærkning om byinventar. Der er i den grad trængsel i byens rum. Kan man lave kunst af det, der roder? Kunst bliver tit set som noget overflødig. Hvordan håndterer man den udfordring?

SVAR fra Inger Krog: De fagkundige i Statens Kunstfond er smagsdommere. De har erfaring med kunst, og de kan vurdere kvalitet. Det gælder om at have blik for det og erfaring. Det er ikke alle og enhver, der kan vurdere og værdisætte kunst.

SVAR fra Peter Holst Henckel: Der er forskel på den kontekst man, som smagsdommer, indgår i. I Københavns Billedkunstudvalg har medlemmerne hverken beslutningskraft eller penge. Det er et problem, at det er politikerne der bestemmer.

SVAR fra Carsten Ohrt: Ny Carlsbergfondet har betroede midler, og vi føler et ansvar for publikum, så det er en faglighed, der skal udøves i dialog med modtagerne. Når vi placerer kunst, gør vi også noget ud af at formidle værket og følge op på, hvordan det bliver modtaget. Det er vigtigt, at kommuner etc. udviser vilje til at prioritere kunst ved selv at afsætte midler til kunst.

SVAR fra Jens Peter Munk: Der skal politisk vilje til. Vi embedsmænd i forvaltningen kan nok så mange gange sige, at kunst er vigtigt, men der er ikke politisk vilje til at se tingene i sammenhæng. Der mangler en politisk vision. Som borger bør man råbe højt om, at det er for galt.

SVAR fra Carsten Ohrt: Som embedsmænd kan man godt nogle gange lykkedes med at sætte nogle ting i gang. Det har jeg selv gjort, da jeg arbejder i Odense Kommune.

KOMMENTAR fra borger: En strategi kunne også handle om midlertidige tiltag, samt lys og lyd, som giver et mere uventet kunstnerisk udtryk.

SPØRGSMÅL: Hvordan rydder man op i skulpturer?

SVAR fra Jens Peter Munk: Ift. at få fjernet skulpturer, så kan det være mig eller en borger, der tager initiativ og kommer med et forslag og går i dialog med Billedkunstudvalget. Det er ikke nødvendigvis noget politikerne bliver blandet ind i.

SPØRGSMÅL: Der mangler kunstbelysning i København. Hvorfor tænker man ikke mere i det? Der er meget mørkt i Indre By om aftenen.

SVAR fra Jens Peter Munk: Jeg har deltaget i et samarbejde om belysningsstrategi i kommunen, men den førte aldrig til noget. Det er igen et spørgsmål om politisk prioritering.

SVAR fra Inger Krog: Belysning er meget vigtigt og aktuelt i forhold til Smart City-løsninger. Det kan være en måde at få det på dagsordenen.

SPØRGSMÅL fra Carsten Ohrt: I Odense Kommune inviterede vi politikere med på udflugter for at give inspiration til, hvordan man kan arbejde med kunst. Gør man det i København? Man kunne f.eks. invitere Kulturudvalget på en tur til Hamborg eller Helsinki.

KOMMENTAR fra borger: Kunst skal hele tiden retfærdiggøres i denne tid, hvor alt skal måles. Lav en kobling, så politikerne får øjnene op for, at der er en værdi i kunst, som ikke nødvendigvis kan måles.

SVAR fra Inger Krog: Værdien af kunst er noget vi taler meget om i Statens Kunstfond - den dialogskabende effekt for eksempel. Men der findes ikke mange rapporter om det. Det tætteste vi kommer på det er f.eks. en undersøgelse om, hvad forskønnelse af byrum betyder for ejendomspriser, f.eks. Sønder Boulevard. Vi taler også f.eks. om, hvilken betydning kunst på sygehusene har for patienterne, men det er ikke noget, som der er konkrete tal på. Det er vigtigt at fokusere på kunstens potentiale. Borgere skal kræve at politikere sætter fokus på kunst. Man skal ikke nødvendigvis gå med på nytte-effekt-retorikken.

SPØRGSMÅL fra borger: Hvad mener I om folkeafstemninger om f.eks. kunstværker?

SVAR fra Inger Krog: Borgerinddragelse er meget komplekst og rejser flere spørgsmål: Hvad skal man inddrage i, har man indflydelse, og skal flertallet nødvendigvis bestemme? Det kan være godt at have en

formidlingsstrategi i forholdt til dette. Det fungerer ofte godt at skabe borgerinddragelse om ønsker og muligheder. Men der skal også være rum for konflikter og modstand for det er også en del af formålet med kunst, at det skaber debat. Så formidlingsopgaven kan også være at vise, hvad kunst kan i forskellige sammenhænge.

KOMMENTAR fra borger: Jeg er ikke sikker på, at det er borgerne, som er lykkedes med at sætte kunst på dagsordenen i de andre byer, hvor vi ser at kunst er højere prioriteret end i København. Jeg tror i høj grad, at det er nogle visionære politikere, som gør forskellen.

SVAR fra Karsten Ohrt: Det er vigtigt at holde fast i at politikere er valgt af borgere. Borgerinddragelse bliver ofte retrospektivt. Man kan opstille rammer og betingelser for borgerinddragelse, men man må også respektere, at kunst er et fag.

SPØRGSMÅL fra borger: Hvordan kan det være, at monumentet på Skt. Annæ blev sendt i høring med et ufærdigt projekt?

SPØRGSMÅL fra borger: Kan man ikke lave en regel for, at man skal indtænke kunst i nye pladser, f.eks. Israels Plads, der fremstår meget bar.

SPØRGSMÅL fra borger: Hvad er mulighederne for at kunsten blive mere synligt i livability-begrebet, som man arbejder meget med i København?

SVAR fra Jens Peter Munk: Det ville have været godt, hvis nogle af politikerne fra Københavns Kommune havde været her i dag for at høre denne debat.

Afrunding

Lokaludvalgsformand Bent Lohmann afrundede mødet med at fastslå, at lokaludvalget vil viderebringe pointerne fra debatten til politikerne, og at lokaludvalget vil have pointerne i baghovedet, når der skal udarbejdes bydelsplan det kommende år, og når der afgives høringsvar om konkrete sager.

Man kan følge med i lokaludvalgets arbejde på hjemmesiden indrebylokaludvalg.kk.dk.